

مطالعات اجتماعی؛ پایه هفتم،
دوره اول متوسطه

دبیر: شبنم سرآمد

سورة التين

سورة التين

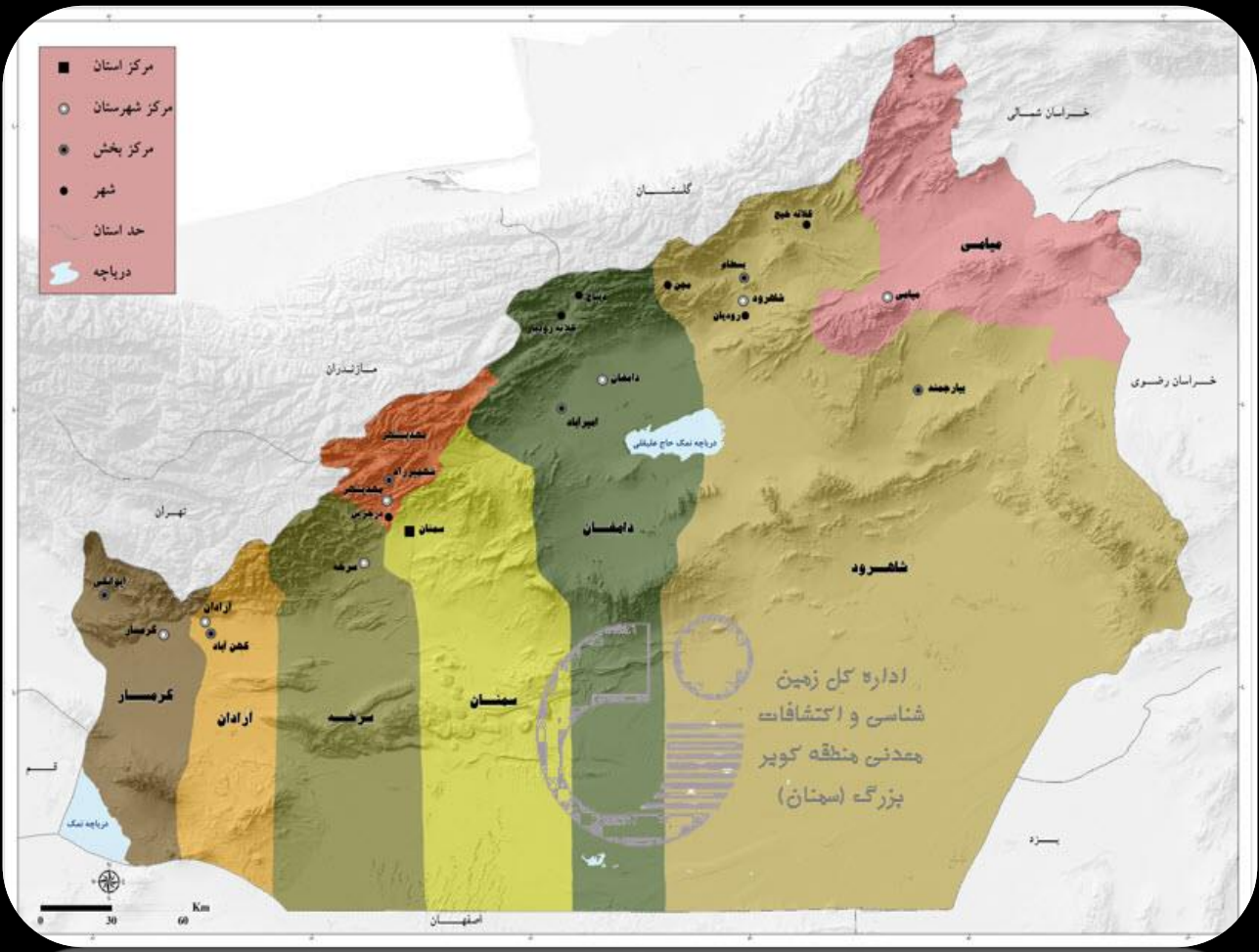
فصل پنجم: محیط زندگی خود را بشناسیم

درس ۹: من کجا زندگی می کنم؟

tamasha.com/sahara

- مرکز استان
- مرکز شهرستان
- مرکز بخش
- شهر
- حد استان
- 🌊 دریاچه

خراسان شمالی

بهباق

خراسان رضوی

خضروء

دهدشت

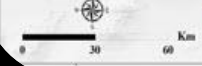
سمنان

ازادگان

کرمانسار

اداره کل زمین شناسی و اکتشافات معدنی منطقه کویر بزرگ (سمنان)

اصفهان

جاذبه های طبیعی استان سمنان

قلعه دختر (قیز قلعه) از دوره ایران باستان

روستای سامان

aparat.com/TV.tiam

پاسخ فعالیت ص ۴۴

از تفاوت های دو شهر سمنان و روستای سامان: ❁

❁ شهر سمنان (مرکز استاد سمنان): کمبود بارندگی و نبود رودهای دائمی و زمین نمکی باعث محدودیت در کشاورزی این منطقه شده است.

❁ روستای سامان، در شمال استان مرکزی، شهرستان ساوه، شهر نوبران است.

❁ روستای سامان دارای دشت حاصلخیز، کشاورزی و باغداری مناسب است.

پاسخ فعالیت ص ۴۴

از شباهت های دو شهر سمنان و روستای سامان:

شهر سمنان و روستای سامان، هر دو، دارای جاذبه های طبیعی و گردشگری هستند.

قلعه دختر، آبشارهای بزرگ و کوچک و... از جاذبه های طبیعی و تاریخی روستای سامان برای گردشگران هستند.

مسجد جامع، دروازه ارگ و بازار از دیدنی های شهر سمنان هستند.

شهر سمنان و روستای سامان، هر دو، از مردمی باسواد برخوردارند.

هر مکان دارای دو نوع ویژگی است. آن ها را بیان نمایید:

ویژگی های طبیعی

ویژگی های انسانی

ویژگی های طبیعی نظیر:

موقعیت جغرافیایی ❁

نوع آب و هوا ❁

ناهمواری ها ❁

رودها ❁

پوشش گیاهی ❁

زندگی جانوری و...

ویژگی های انسانی نظیر:

تعداد جمعیت ❁

فعالیت های اقتصادی ❁

سواد ❁

زبان ❁

آثار تاریخی و... ❁

دانش جغرافیا چه کمکی به ما می کند؟

دانش جغرافیا به ما کمک می کند که ویژگی های طبیعی، انسانی و اقتصادی مکان های مختلف را بشناسیم و رابطه بین این ویژگی ها را بفهمیم.

جغرافی دانان چگونه کار خود را آغاز می کنند؟

✿ جغرافی دانان معمولاً کار خودشان را با پرسش هایی دربارهٔ یک مکان آغاز می کنند و سپس دربارهٔ این پرسش ها تحقیق می کنند تا پاسخ آن ها را پیدا کنند.

پرسش های جغرافیایی معمولاً با چه کلماتی آغاز می شوند؟

کجا؟ 🌸

چرا؟ 🌸

چگونه؟ 🌸

چه موقع؟ 🌸

چه کسانی؟ 🌸

چه وسایلی به شناخت محیط زندگی کمک می کنند؟

نقشه 🌸

عکس: ۱- عکس های معمولی، ۲- عکس های هوایی، 🌸

۳- تصاویر ماهواره ای

کره جغرافیایی 🌸

کتاب ها و فرهنگ نامه ها 🌸

رایانه و اینترنت 🌸

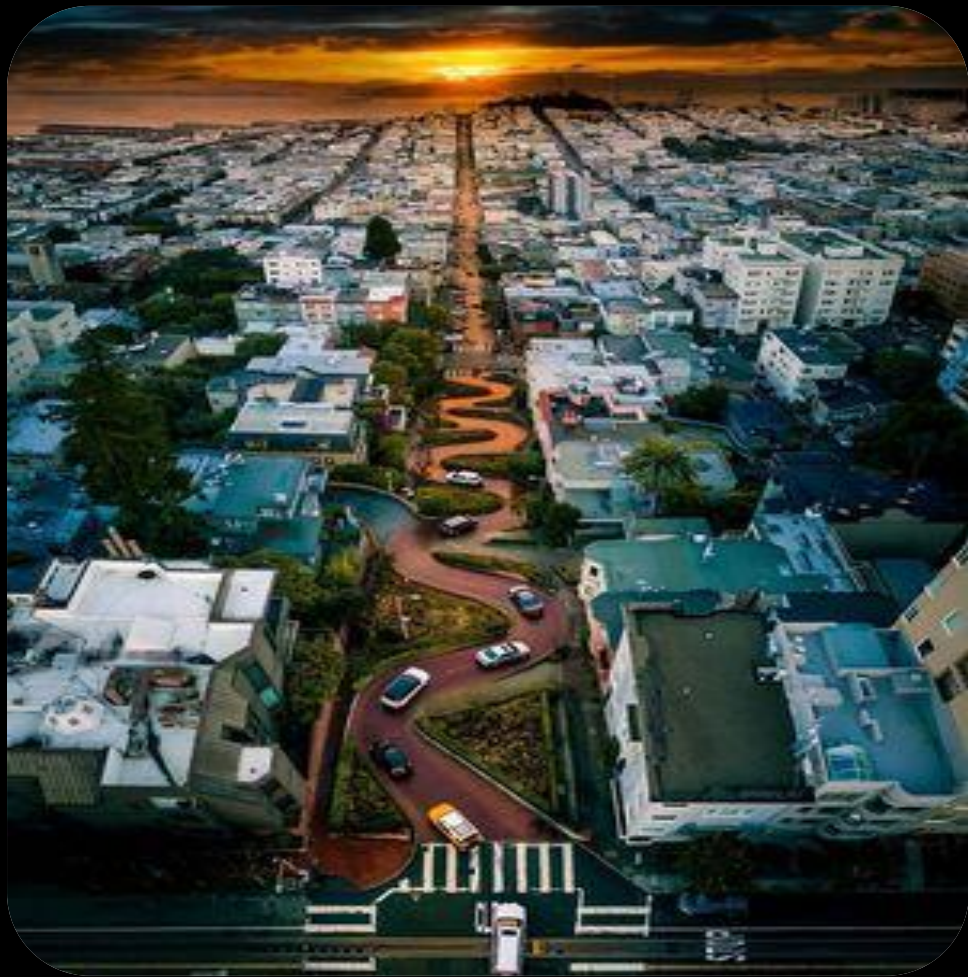

ISNA PHOTO

Peyman Shahsanaei

ماشغله news

Shutterstock Photography / Andrew Guffins

فرهنگ نامه جغرافیا

دوره راهنمایی

مریم اسدی

قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يَكْفِي مَا أُنزِلُ بِهِ إِنَّ اللَّهَ يَكْفِي مَا أُنزِلُ بِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

پادشاهی مشروطه مراکش

مراکش کشوری است در شمال غربی آفریقا. ساحلی طولانی با اقیانوس اطلس دارد که از شمال به جبل الطارق و دریای مدیترانه میرسد. مراکش از سوی خاور با کشور الجزایر، از غرب با اقیانوس اطلس، از جنوب با کشور موریتانی و از شمال با دریای مدیترانه همسایه است. این کشور پادشاهی که در زبان عربی به آن «الملکة المغربية» گفته میشود نخستین کشور شکل گرفته مغرب مسلمان است. این کشور در ایران به نام «مراکش» شناخته میشود. در سازمانهای بینالمللی از جمله سازمان ملل متحد

جغرافیای اسلامی

چرا نقشه وسیله مهمی در یادگیری جغرافیا است؟

نقشه، وسیله مهمی در جغرافیا است زیرا از طریق آن اطلاعات زیادی به دست می آوریم.

نقشه ها محل دقیق پدیده های طبیعی مانند کوه، رود، جنگل و پدیده های انسانی مثل راه ها، پل ها، سدها و... نشان می دهند.

انواع نقشه ها را نام ببرید؟

نقشه ها انواع گوناگون دارند و هر کدام از آن ها اطلاعات خاصی را به ما می دهند.

از انواع نقشه ها می توان به: ۱- نقشه ناهمواری ها، ۲- نقشه تقسیمات کشوری (استان ها)، نقشه راه ها، نقشه های گردشگری و اطلس ها اشاره کرد.

آب و هوای گرم و خشک

۱. بارش کم و خشکی هوا
۲. اختلاف شدید دما
۳. فقر پوشش گیاهی
۴. تبخیر و تعرق زیاد

آب و هوای کوهستانی

- ۱- افزایش بارندگی و کاهش دما با افزایش ارتفاع
- ۲- میانگین دمای پایین
۳. بارندگی اغلب به صورت برف

آب و هوای گرم و شرجی

۱. بارندگی اندک
۲. رطوبت نسبی بالا
۳. میانگین دمای بالای سالانه

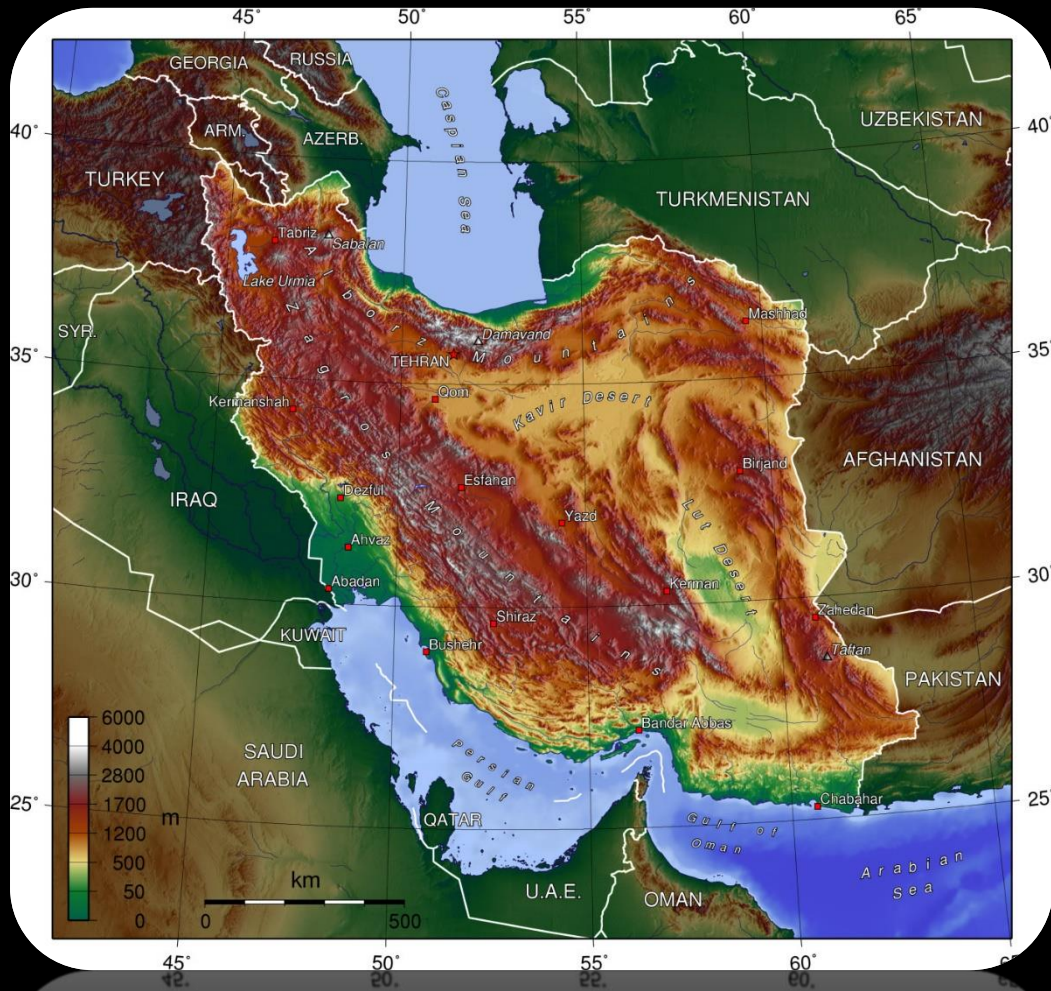
آب و هوای معتدل خزری

۱. بارندگی زیاد
۲. اشتغال دما در طول سال
۳. پوشش گیاهی غنی

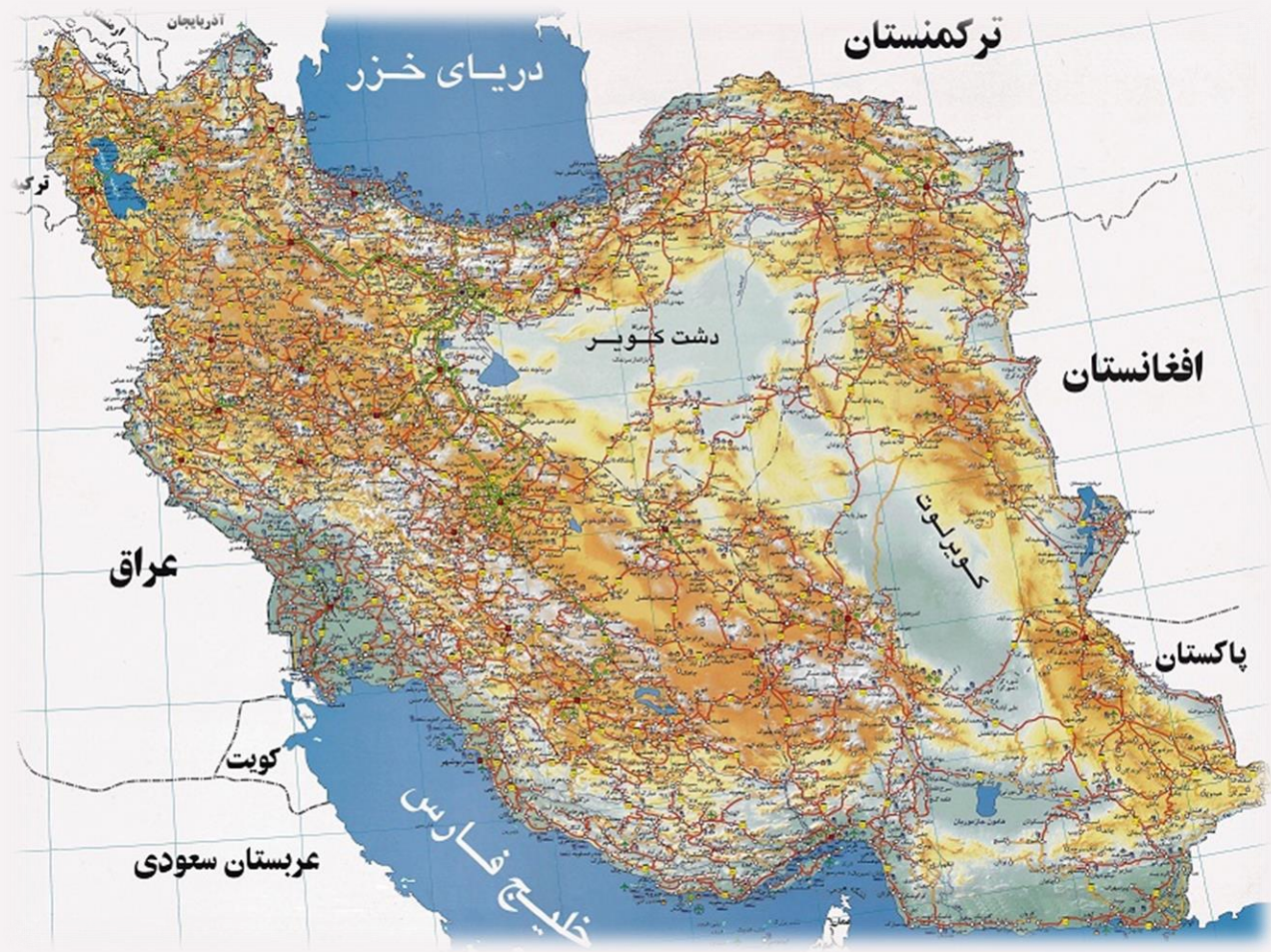

مقیاس: ۱:۲۰۰۰۰۰۰
 ۰ ۵۰ ۱۰۰ ۱۵۰ ۲۰۰
 کیلومتر
 ۰ ۲۵ ۵۰ ۷۵ ۱۰۰ ۱۲۵
 مایل

ترکمنستان

دریای خزر

آذربایجان

ترکی

دشت کویر

افغانستان

کویرکوت

عراق

پاکستان

کویت

عربستان سعودی

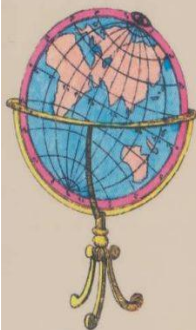
خلیج فارس

معرفی نقشه‌ها و
اطلس‌های جغرافیایی
دوره قاجار

باختیار
مهندس محمد رضا مهندس

اطلس نامت
جغرافی عهد قاجار

تالیف مهندس مهندس
(مهندس الملک)

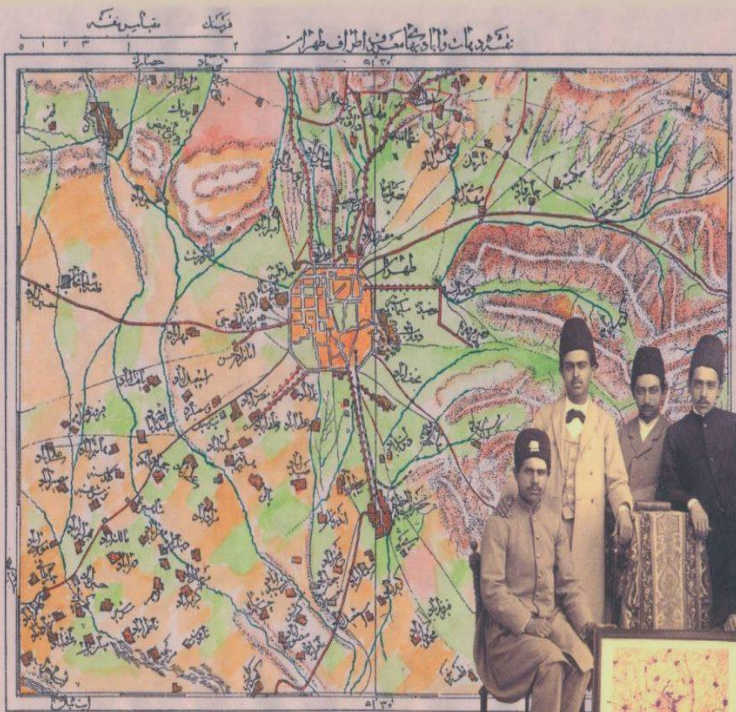
۱۳۱۹ قمری - ۱۹۰۱ میلادی

دومین اطلس جغرافیائی دوره قاجار

شامل نقشه‌های ایران، تهران و قاره‌های جهان در یکصد و بیست سال قبل

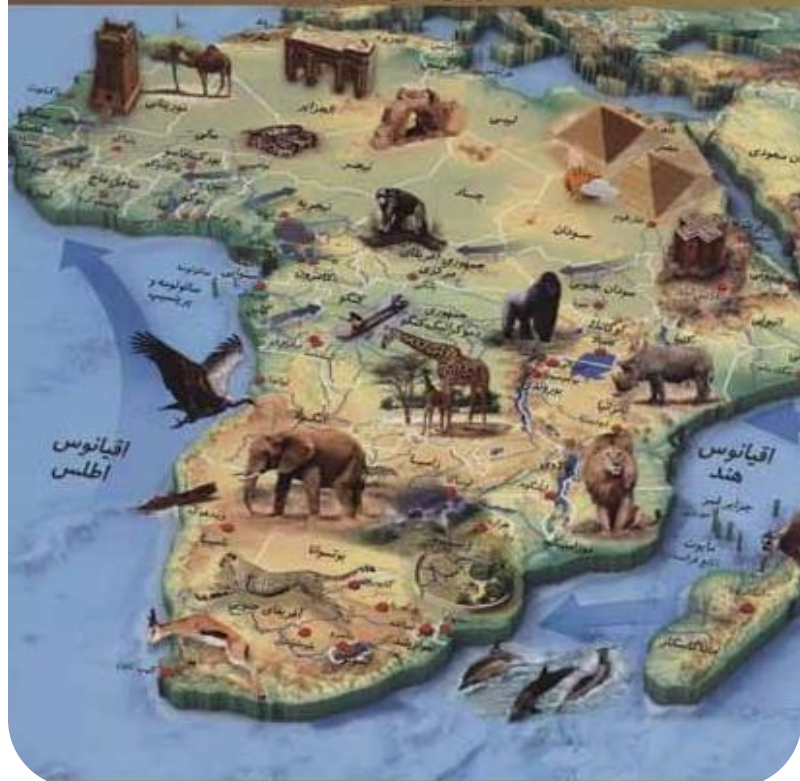
دبئی خزانای سحاب

به اهتمام: جواد صفی‌نژاد - غلامرضا سحاب - سعید بختیاری

اطلس جغرافی من

جهان، چنان‌که پیش از این هرگز ندیده‌اید!

پاسخ فعالیت (ص ۴۷ سوال ۴)

نقشه گردشگری: مناطق دیدنی و گردشگری مثل هتل ها، زیارتگاه ها و...

نقشه ناهمواری: پستی و بلندی های مکان ها

نقشه تقسیمات کشوری: استان، شهرستان، شهر،

بخش و...

نقشه راه ها: نقاط شهری، آزادراه، بزرگراه، پلیس راه

و...

نقشه چیست؟

نقشه، تصویر افقی از سطح زمین است که به نسبت مورد نیاز کوچک شده است.

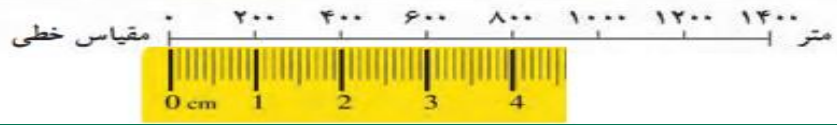
به طور مثال: فاصله واقعی میدان فلسطین تا خیابان انقلاب ۶۰۰ متر است در حالی که روی نقشه آن را ۳ سانتی متر می بینیم.

راهنمای نقشه

- بزرگراه
- خیابان اصلی
- خیابان فرعی
- ایستگاه مترو
- بیمارستان
- دانشگاه، مراکز
- آموزش عالی
- شهرداری
- مسجد
- فرهنگسرا
- موزه
- پل یا تپه بین شهری
- کلاستر، حوزه انتظامی
- هتل
- دفتر مرکزی پست
- پارک
- فضای سبز

نکته بسیار مهم دربارهٔ مقیاسِ نقشه

✿ مقیاس، برای اندازه‌گیری فاصله‌ها به کار می‌رود.

✿ مقیاس، نسبتی است میان فاصله دو نقطه روی نقشه

با مسافت حقیقی آن دو نقطه بر روی زمین.

✿ مقیاس، میزان کوچک شدن پدیده‌ها و عوارض روی

نقشه نسبت به اندازهٔ واقعی‌شان است.

انواع مقیاس و تعریف مقیاس خطی

دو نوع مقیاس داریم: ۱- مقیاس عددی یا کسری ۲- مقیاس خطی (یا ترسیمی)

مقیاس عددی یا کسری؛ مثل: $\frac{1}{2800000}$

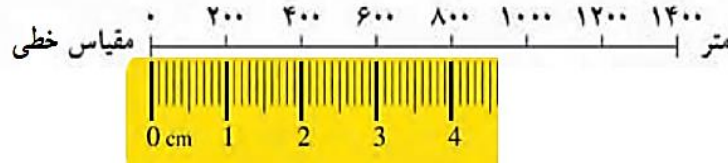
مقیاس خطی: در زیر هر نقشه، شما خطی مشاهده می کنید که به آن مقیاس خطی می گویند و با استفاده از آن می توانید فاصله واقعی مکان ها را روی زمین محاسبه کنید.

مقیاسِ خطّی

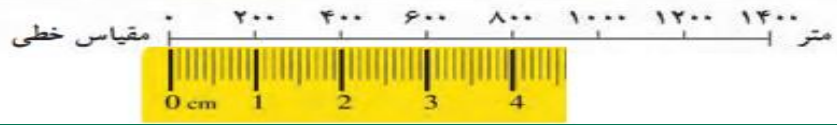
✿ ابتدا با خط کش فاصله مکان ها را روی نقشه اندازه بگیرید؛ فاصله میدان فلسطین تا خیابان انقلاب روی نقشه ۳ سانتی متر است، سپس خط کش را با همان مقدار ۳ سانتی متر روی مقیاس خطّی بگذارید. می بینید که ۳ سانتی متر روی نقشه برابر با ۶۰۰ متر روی زمین است.

راهنمای نقشه

- بزرگراه
- خیابان اصلی
- خیابان فرعی
- ایستگاه مترو
- بیمارستان
- دانشگاه، مراکز آموزش عالی
- شهرداری
- مسجد
- فرهنگسرا
- موزه
- پایانه بین شهری
- کلاستر، حوزه انتظامی
- هتل
- دفتر مرکزی پست
- پارک
- فضای سبز

فعالیت (ص ۴۷)

۵- اگر بخواهید از میدان انقلاب به تقاطع کارگر

شمالی و بلوار کشاورز بروید، چه مسافتی (چند متر) را باید طی کنید؟

پاسخ: روی نقشه ۴ سانتی متر بر اساس مقیاس خطی

برابر با ۸۰۰ متر است.

فعالیت (ص ۴۷)

۶- اگر بخواهید از میدان انقلاب تا چهارراه فلسطین بروید چند متر را طی می کنید؟ چند کیلومتر؟

پاسخ: فاصله در نقشه ۵ سانتی متر است بر اساس مقیاس خطی برابر با ۱۰۰۰ متر روی زمین یا ۱ کیلومتر است.

بنابراین هر ۱۰۰۰ متر = ۱ کیلومتر

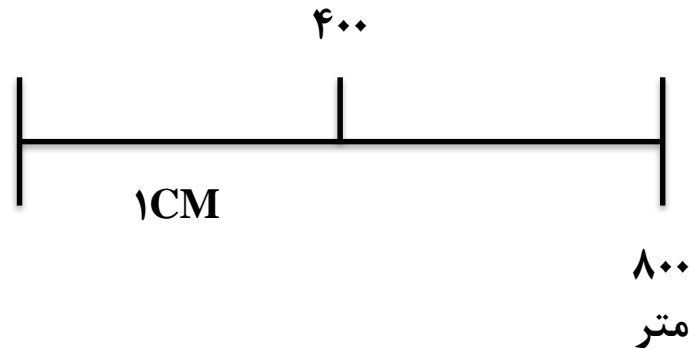

سوال از پرسین (ص ۲۶)

الف) با توجه به مقیاس خطی اگر فاصله دو نقطه در نقشه ۱۰/۵ سانتی متر باشد، فاصله واقعی چند متر است؟

- (۱) ۴۲۰۰ متر
- (۲) ۴۰۰۰ متر
- (۳) ۴۲۰۰ متر
- (۴) ۸۴۰۰ متر

پاسخ

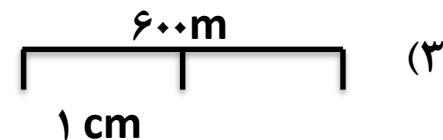
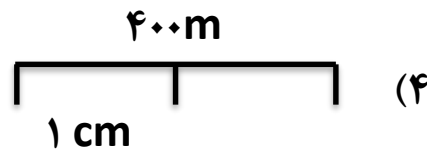
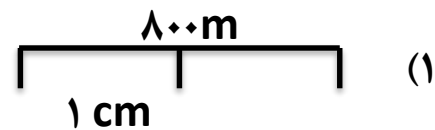
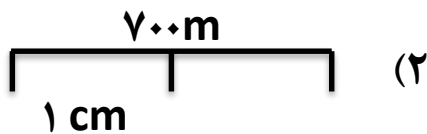
هر سانت مشخصه ۴۰۰ متره؛ بنابراین هر ۱۰ سانت ۴۰۰۰
میشه. و نیم سانت ۲۰۰ میشه.
بنابراین، پاسخ: گزینه ۱ میشه: ۴۲۰۰ متر.

سوال از پرسین (ص ۲۶)

ب) اگر فاصله دو نقطه در نقشه 12 cm و در زمین 8400 متر باشد مقیاس خطی آن در کدام گزینه درست آمده است؟

پاسخ

۱۲ سانت میشه ۸۴۰۰
یه سانت چقدر میشه؟
یه تناسب ساده هست.

$$\begin{array}{r} ۱۲ \\ ۸۴۰۰ \end{array} \times$$

$$۸۴۰۰ \div ۱۲ = ۷۰۰$$

عکس ها چه اهمیتی دارند؟

عکس ها وسیلهٔ مهمی برای مطالعه و شناخت محیط
هستند.

عکس های معمولی چگونه تهیه می شوند؟

عکس های معمولی با دوربین از مناظر طبیعی،
شهرها، خانه ها و فعالیت های انسانی گرفته می شود.

فعالیت (ص ۴۸)

پاسخ سوال ۷:

 در عکس ۱: روستای پالنگان - کردستان؛ از ویژگی های انسانی مانند سقف خانه ها، نوع چیدمان خانه ها، و ویژگی های طبیعی رودخانه، کوه، می توان به کوهستانی بودن منطقه و فرهنگ خاص آن مکان پی برد.

 در عکس ۲: جنگل ارسباران - آذربایجان شرقی؛ از سرسبزی جنگل و نوع درختان می توان تقریباً به آب و هوای آن پی برد. (جنگل ارسباران در ارتفاعات دارای هوای خنک است و وقتی به مناطق پست حاشیه رودخانه ارس می رسد از هوایی گرم با رطوبت بالا برخوردار می شود).

از عکس های هوایی چه استفاده ای می شود؟

از عکس های هوایی برای تهیه نقشه های جغرافیایی استفاده می شود. این عکس ها با دوربین هایی که در هواپیما نصب شده گرفته می شود.

تصاویر ماهواره ای چه استفاده ای دارند؟

تصاویر ماهواره ای توسط ماهواره ها تهیه و به زمین فرستاده می شود. از این تصاویر نیز اطلاعات زیادی دربارهٔ مکان ها به دست می آوریم.

کره جغرافیایی چیست؟

کره جغرافیایی نمونه کوچکی از کره زمین است که می توان شکل واقعی بخش های مختلف سیاره زمین را روی آن مشاهده کرد.

کتاب ها و فرهنگ ها چه اطلاعاتی به ما می دهند؟

با مطالعه آن ها می توانیم با مکان های مختلف و شیوه های زندگی مردم در این مکان ها آشنا شویم.

از رایانه و اینترنت اطلاعات را به چه صورت هایی می توان بدست آورد؟

✿ از لوح های فشرده (CD) می توانیم اطلاعات بسیار خوبی دربارهٔ موضوعات جغرافیایی به دست بیاوریم. امروزه از طریق وارد شدن به پایگاه های اینترنتی، می توان اطلاعات را به صورت متن، تصویر، نقشه و حتی فیلم به دست آورد.

جهان فقط چیزهایی را به ما میدهد
که از ته دل باور داریم
میتوانیم داشته باشیم
- پابلو پیرا

Arga-mag.com

Arga-mag.com